

tius i hipocòristics grecs.³ Que hi ha molts noms de moixons i ocells anomenats per un crit més o menys semblant al d'un humà, no hi ha dubte: l'it. *chiurlo* «ucello detto pur *fischione*» (=fr. *courlis*), *chiurlare* «cantare degli assioli» (princ. S. XVII, Buonarroti), al costat de l'it. comú *chiurlare* «chiacchierare».

D'altra banda ja estic més segur de la relació amb el *saluet* i el *salomar* *χέλευμα*, en el cas del mall. rústic *xalucar* «remugar, rondinar» («aquesta dona tot lo dia *xaluca*» que *AlcM* situa a Artà i Manacor), si bé d'altra banda *AMAlcover* usa *xeloca massa* per un «que fa una *dalió*» (*B DLC VIII*, 239; en *AlcM* donen al manacorí *xalocar* una definició referent al vent *xaloc*, ço que em put a socarrim etimologitzant); i deu haver-hi una variant menorquina amb *s*-, com sigui que Camps Merc. explica que fer una dalió es diu «dels allots que criden i *saloquem*» (veg la nota 5 al nostre article *DELER*, III, 56) En efecte aquestes variants en *-car* s'expliquen molt simplement com a degudes a la contaminació del sinònim *AHUCAR*

De *salutari* em recuso: seria tant o més audaç que si volia relacionar amb la nostra família nàutica mots com el fr. *courlis* = cast *CHORLITO* o el mall *GRÈMOLA* que no és pas tan lluny de *χέλευμα* i *xalema* per la forma, i del *saluet* del *DFgra.* pel sentit. Però ja no sé si ho he de fer quan lleigeixo en el *DAG* que el «*xalòbit* és una de les maneres de cantar que té el pinsà», a la *PnaVic* (segurament notícia del seu amic Verdager, que tant sabia d'aquestes coses) si aquell *xalucar* és 'rondinar', fóra concebible que al costat d'aquest i del **xeluet/saluet* hi hagués hagut un verb **xaloviar*, del qual *xalòbit(t)* seria postverbal

Junt amb el cat. ant. *xorma* (variant de *XURMA*) i el men *axurmar* «remar debajo, subremigare», posarem en aquell article (veg.) un cerdà *xormollar* 'murmurar sanglotant', que usa Ant. Cayrol. Però al costat d'això hi ha en el Principat diverses variants amb *-b-*, que semblen comprovar l'existència prèvia de formes en *xerb-*, a la manera menorquina, amb les quals es degueren encreuar els succedanis catalans del tipus italianitzant *xurmi*, formes que trobem en el *DAG*: «*xerbor*: ruido, vocerío, clamoreo; *xerboiar*. fer *xerbor*» (confirmat per *AlcM*. «*xarbor*: soroll confús, Vilassar de Mar», i d'altra banda «*xarboilar-se*: remenar-se, espavilar-se, a Mataró»); si en aquell hi ha contaminació fonètica de *soroll*, en aquest hi ha contaminació semàntica de *sorollar-se* i en tots ells la terminació *-ollar*, *-oll*, ha de ser deguda al model d'aquests mots; altrament Aguiló ja va trobar «*xeriboll*: ruido, alboroto, disputa» en un o més sàinets barcelonins dels Ss. XVIII-XIX; i en aquest *-ib-* és lícit sospitar una deixalla del grec hellenístic (on *κελεύω* es pronunciava *kelévo*).

DERIV: *Salueter* (*AMAlcover*).

¹ Les dates en it. són també posteriors i més escasses que les cast. i cat; d'altra banda llur *ē* no serviria gaire com a base de les nostres; Prati cita un cors *siloma*, però essent només de Còrsega, i no de Gènova, deu ser catalanisme (potser per conducte sassarès) —² El cognom *Salom* que *AlcM* situa a Mall., Men. i a nou localitats des de St. Feliu de

G. a Val. i Carcaixent totes costeres o no llunyanes de mar, i documenta en la forma Çelom el 1316 no vindrà certament de l'hebr. *šalom* 'pau' com suposa (amb el qual no lliga la *š* ni res) però bé podria ser un antic malnom de mariners, derivat de *salomar* —³ També podria ser metàtesi de *solitari* o etim. pop. sobre l'antiq. *salutari* 'saludable' del *DAG*

Salum, V. *sal* *Salurgà*, V. *cirurgia* *Salut*, *salutació*, *salutar*, V. *salvar* *Salutari*, V. *saluet* i *salvar* *Salutejar*, *salutifer*, *salutivol*, *salv*, *salva*, *salvació*, *salvacòs*, *salavadany*, *salvador*, *salvaespases*, *salvaguarda*, *salvaguardar*, *salvatre*, *salvament*, *salvant*, V. *salvar*

**Salvaquén*, cita del *DAG* (*CoDoACA xxxix*, 184): en lloc de *al salvaquen*, parlant de tributs de moros, calia llegir *als alvaquen*: deu tractar-se de l'ar. *al-ba-qiyin* plural de *baqi* 'restant, romanent' cf. *DCEC I*, 390b4, i les formes *albaquia* i *albaquella* d'altres docs. de la mateixa zona (*DAG* i *AlcM*).

SALVAR, del ll. tardà *SALVARE* id., derivat de *SALVUS*, -A, -UM, 'sà, salvat'. □ 1ª doc.: *Homilies*

«Nostre Seïner grans penas --- soferit per nós per aizò qar él nos volg *salvar* e trer de poder de Diable», f° 5v18. Sobre un mot de desenrotllament tan clar i bastant simple com aquest, en tots els aspectes, poc pot dir d'interès una obra dedicada als aspectes històrics i etimològics de la llengua: majorment trobant-se'n tanta documentació en els *DAG* i *AlcM*, sobre els detalls de frase, accepció i règim.

Un fet fonètic especial es dona en la seva conjugació, a causa del grup consonàntic *-LV-*, en les formes del present Subjuntiu i Indicatiu, on la llengua antiga escapçava la vocal final: com tornarem a veure-ho en el nom *salv(o)* —i veg també *LleuresC*, 200-1—, trobant-se *-LV* davant *-o*, *-e*, la tendència catalana a l'apòcope topava amb complicacions, de manera que s'hi va vacillar molt entre les terminacions *-lvo*, *-lvo* etc., o bé una apòcope radical que obliga a simplificar o canviar fortament el grup consonàntic (*-lv*, *-l*, *-yl*); veg la nota del vol. I, pp 40-41, de l'ed. de les *VidesR*. *Sau* 'salvi' *Desclot* (*NCl* II, 9.5).

Aqueixos presents de subjuntiu apocopats es troben en massa en la fórmula *Déu lo salvu*, de salutació o benedicció, i els seus anàlegs. La solució més corrent en això, a l'E. Mj., fou *sal*: «diu Sent Andreu. —Déus te *sal*, Crou preciosa», *VidesR* (201r1) Encara en *StV-centF* trobem *sal* junt amb *salv*: «Déu vos *sal*, Na donzella ---», «Venc a la font una dona per pohar de la font aygua, e pensà s que fos juheu, e no dix —Déu vos *salv*» (*Quaresma*, 122 64, 159 23). En docs ross, l'*InvLC* n'aplega molts exs. En les grafies *saluo* i *saluu* no hi ha dubte que hem d'entendre la *u* com a *v*, en *saluu* no és tan clar i així almenys ho sembla, en *salu* ja és ben dubtós; cito, doncs, la grafia sense interpretar: *Déus lo saluu* a. 1158, *Déus lo saluo* 1167, *Déus lo saluu* 1169.

La fórmula s'havia convertit també, bo i soldada, en un nom de persona — prenom o nom en general — així un cert home és anomenat «fillus de *Déus-lo-saluo*»